

Sammandrag

Tabell- och figurförteckning på engelska, se sidan 17

I Skogsresurser

Av Finlands totala landareal är 86 % d.v.s. 26,3 miljoner hektar klassificerad som skogsbruksmark. Skogsbruksmarken är på basis av sin virkesproducerande förmåga indelad i skogsmark (20,1 milj. ha), tvinmark (2,7 milj. ha) samt impediment, som är helt eller nästan trädlöst (3,3 milj. ha). I skogsbruksmarken inkluderas även 0,2 miljoner hektar skogsvägar, lagringsplatser för virke m.m. Definitionerna på de olika skogsbruksmarkskategorierna är följande:

- *Skogsmark*: den potentiella årliga tillväxten av den växande skogen är minst 1,0 m³/ha.
- *Tvinmark*: den potentiella årliga tillväxten av den växande skogen är under 1,0 m³/ha, men dock minst 0,1 m³/ha.
- *Impediment*: om inte naturligt trädlöst, så är den årliga tillväxten mindre än 0,1 m³/ha.

I FAO:s definition av skog används andra kategorigränser för skog än de i Finland. Enligt FAO skulle nästan all skogsmark och största delen av den finska tvinmarken ingå i begreppet skog.

52 % av den totala skogsbruksmarken ägs av privata skogsägare. Staten äger 35 % och företagen 8 % av skogsbruksmarken. Den resterande 5 %:n ägs av kommuner, församlingar, samfälliga skogar och övriga offentliga samfund. De statsägda skogarna är i huvudsak belägna i norra Finland. Staten äger även betydande naturskydds- och odemarksområden, vilka till största delen är belägna i norra Finland. Så gott som hela Finland hör till den boreala barrskogregionen och trädbeståndets växtbetingelser försämrats kraftigt när man förflyttar sig norrut.

Största delen av det finska trädbeståndet växer på områden som klassificerats som skogs- eller tvinmark. Tvinmarkernas trädbestånd är knappa och därför bedrivs skogsbruk i praktiken främst på skogsmark. Den centrala

skogsstatistiken (trädbeståndets volym, tillväxt m.m.) presenteras för skogs- och tvinmarksbestånd (eller enbart för skogsmarksbestånd). Det finns tillsammans 22,8 miljoner hektar skogs- och tvinmark i Finland och av denna mark kan 89 % användas för virkesproduktion.

De finska skogarnas stamvolym på bark är 2 206 miljoner kubikmeter. Allt sedan slutet av 1970-talet har trädbeståndets volym hela tiden ökat, och är nu 45 % större än för tre decennier sedan. Av volymen är hälften tall, 30 % gran och 20 % lövträd (till största delen björk). Tallens andel av trädbeståndets volym har ökat och granens minskat. Trädbestånden på torvmarkerna uppgår till 23 % av den totala volymen. Dikningen av torvmarker har förbättrat trädens växtbetingelser, och därför ökar torvmarksskogarnas betydelse för skogsbruket. 92 % av trädbeståndets totalvolym är belägen på virkesproducerande mark, d.v.s. på sådan mark som kan användas för virkesproduktion eller begränsad virkesproduktion.

De finska virkestillgångarnas årliga tillväxt är 100 miljoner kubikmeter och trädbeståndets tillväxt har stigit med 74 % allt sedan 1970-talet. Tillväxten består av 48 % tall, 30 % gran och 22 % lövträd. Ökningen i tillväxten är i huvudsak tall, och orsaken är den rikliga förekomsten av unga tallskogar med stor tillväxt. Även lövträdens tillväxt har ökat betydligt, men däremot har granens tillväxt ökat bara litet. 97 % av trädbeståndets tillväxt uppkommer i skogar som används för virkesproduktion.

Virkesavgången (avverkningar + naturlig avgång) har allt sedan av 1970-talet varit klart lägre än trädbeståndets tillväxt. År 2008 var den totala virkesavgången 70 miljoner kubikmeter. Virkesavgången var år 2008 mindre än tillväxten i alla regioner och för alla huvudsakliga trädslag. Av avgången var 43 % tall, 33 % gran och 24 % lövträd. Skillnaden mellan avgång och tillväxt var störst för tallen. Av de tall- och lövträdsdominerade skogarna är en stor del unga. Även om tillväxten i dessa skogar är snabb, så förblir avverkningsmöjligheterna mindre än tillväxten. Under de senaste åren har granens

andel av avgången varit betydligt större än dess andel av trädbeståndets tillväxt och volym eftersom en stor andel av granskogarna har varit avverkningsmogna.

Informationen om skogstillgångarna i Finland grundar sig på riksskogstaxeringarna som utförts allt sedan 1920-talet. Den färskaste informationen om skogstillgångarna grundar sig på fältmätningarna som utfördes under den tionde riksskogstaxeringen under åren 2004–08.

Finland har förbundet sig att begränsa sina växthusutsläpp i enlighet med Kyotoavtalet. År 2007 ökade lagret av koldioxid som de finska skogarna upptagit med 33 miljoner ton. De finska skogarna fungerar sålunda som koldioxidsänkor.

2 Skogarnas mångfald och hälsa

Skyddet av skogarnas mångfald är ett av de viktigaste målen för den finska skogs- och miljöpolitiken. Målet är genomgående inkluderat i den centrala politik och lagstiftning samt i de rekommendationer som styr skogsskyddet och -bruket. Mångfalden skyddas med hjälp av dessa bl.a. genom att grunda skyddsområden, genom att trygga livsmiljöerna för hotade arter och genom att beakta målen för mångfalden i skogsbruket.

I Finland finns det 3,0 miljoner hektar skyddade skogar eller skogar där skogsbruket är begränsat. Detta motsvarar 13 % av skogsarealen d.v.s. av skogs- och tvinnmarken. Största delen av skyddsområdena är belägna i norra Finland, där deras andel av skogsarealen är 22 %. De strikt skyddade skogarnas andel av skogsarealen är 16 % i norra Finland och 2 % i södra Finland. I dessa skogar råder ett strikt avverkningsförbud.

Under den senare delen av år 2009 var arealen lagstadgade naturskydds- och vildmarksområden på statsägd mark 2,8 miljoner hektar. De skyddade arealerna på privat mark uppgick till 0,2 miljoner hektar. Naturskyddsområden som ännu inte etablerats men som definierats i olika naturskyddsprogram var 0,6 miljoner hektar.

De olika sätten att skydda mångfalden har under de senaste åren blivit mångsidigare. Vid valet av nya skyddsområden har man t.ex. försökt sig på frivilliga anbudstävlingar för markägarna och skyddsavtal på bestämmd tid.

År 2002 antogs ett nytt handlingsprogram för trygghandlet av biodiversiteten i södra Finlands skogar, biodiversitetsprogrammet METSO. Målet under handlingsplanens pilotskede 2002–2007 var bland annat att testa nya frivilliga metoder för de privata skogsägarna att öka

biodiversiteten i sina skogar. Under pilotskedet skyddades nästan 8 000 hektar skog med olika skyddsavtal. Det nya METSO-programmet för perioden 2008–2016 presenterades våren 2008.

På redan grundade skyddsområden strävar man till att återställa en del av den påverkan som den mänskliga aktiviteten haft på området. T.ex. under år 2008 utfördes olika återställande åtgärder på nästan 3 000 hektar statsägd mark. I Finland finns det allt som allt över 31 000 hektar återställd skog.

I ekonomiskogarna befrämjas mångfalden speciellt genom att spara viktiga livsmiljöer, öka mängden murket trä i skogen samt genom att lämna kvar grova lövträd vid avverkningar. Man har i de finska skogarna hittat ungefär 143 000 hektar i skogslagen definierade speciellt viktiga livsmiljöer. Av dessa har man i privatskogarna hittat cirka 88 000 hektar. På de under år 2008 i privatskogarna avverkade arealerna hölls mer än 90 % av de viktiga livsmiljöerna oförändrade eller nästan oförändrade. På förnyelseavverkningarna lämnade man i medeltal per hektar kvar 2,8 kubikmeter levande sparträd och 1,2 kubikmeter sparträd som dött.

Den senaste evalueringen av de hotade djur- och växtarterna i Finland gjordes under åren 1997–2000. Av det totala antalet på 43 000 arter i vårt land var 15 000 tillräckligt kända för att en evaluering kunde utföras, och 1 505 av dessa klassades som hotade. 631 av de hotade arterna hade skogen eller mynmarkerna som sin primära livsmiljö. Resultaten av den följande evalueringen kommer att presenteras år 2010.

Mellan åren 2004–2008 konstaterades på den virkesproducerande marken sådana skogsskador som sänkte beståndets skogsvårdsklassificering på 4,7 miljoner hektar (21 % av arealen i södra och 30 % i norra Finland). De viktigaste identifierade skadeorsakerna var klimatfaktorer och svampsjukdomar.

Som ett mått på trädbeståndets hälsotillstånd har man använt sig av trädbeståndets tillväxt och trädens kronutglesning eller avlövningsgrad. 25 % kronutglesning används som gränsvärde för nedsatt vitalitet. År 2008 hade 4 % av tallarna, 22 % av granarna och 10 % av lövträden något eller starkt nedsatt vitalitet. Trädskadornas tillstånd har under de senaste åren varit stabilt. Kronutglesningen är dock lindrigare i Finland än i de flesta europeiska länder. De finska skogarnas tillstånd är åtminstone tillfredsställande.

3 Skogsvård

Under år 2008 fortsatte de viktigaste arbetsinsatserna inom skogsvårds- och skogsförbättringsarbeten, förutom istandsättningsdikning och naturlig förnyelse, att öka så som året innan. Skogsförnyelsearealen var allt som allt 150 000 hektar, varav 21 000 hektar förnyades naturligt och 128 000 hektar via skogsodling. Granens andel av den odlade arealen var 53 %, tallens 44 % och de andra trädslagen stod för den resterande 3 %. Av den odlade arealen planterades 96 000 hektar och 33 000 hektar såddes. Från de finska plantskolorna levererades 165 miljoner plantor för plantering i hemlandet. År 2008 importerades 18 miljoner plantor och från Finland exporterades 2,4 miljoner plantor. För sådd användes år 2008 12 000 kilo frö. Av den använda frömängden var 10 500 kilo tall och så gott som hela mängden användes vid skogssådd. Endast en liten andel av frömängden användes på plantskolorna. Markberedning utfördes på 135 000 hektar. Av de olika arbetsmetoderna ökade högläggningens popularitet. På hälften av den markberedda arealen utfördes högläggning, på nästan en tredjedel utfördes harvning och på under en femtedel fläckupptagning.

Arealen för plantskogsskötsel och istandsättning av unga skogar ökade med 3 % jämfört med året innan till 256 000 hektar. Så stor var arealen senast under mitten av 1980-talet. Ökningen förorsakades av att röjningen i privata skogar ökade och den röjda arealen uppgick totalt till 187 000 hektar. Förhandsröjningen vid beståndsvårdande avverkningar har statistikförts allt sedan år 2001. Årligen har förhandsröjning utförts på ca 30 000 hektar, vilket varit ungefär hälften mindre än beredningen av förnyelseytor. År 2008 steg den förhandsröjda arealen till 54 000 hektar, varav tre fjärdedelar utfördes i privata skogar.

Den areal som skogsgödlades ökade med 45 % till 51 000 hektar. Ökningen var en följd av att den tillväxtökande gödslingen ökade kraftigt. I skogsindustrins skogar ökade den areal var man utförde tillväxtökande gödsling från 1 000 till 15 000 hektar. Även i de statliga skogarna fördubblades arealen till 17 000 hektar. I privata skogar minskade arealen som skogsgödlades med en femtedel, eftersom den areal som vitaliseringsgödlades halverades till 7 000 hektar.

Arealen på vilken man utförde istandsättningsdikning, 61 000 hektar, var den hittills minsta på 2000-talet. Årsvariationerna i dikningar som utförts i privata skogar har varit ganska stora. År 2002 utfördes istandsättningsdikning på 70 000 hektar när man igen år 2008 var nere

på 48 000 hektar. Nedgången under de senaste åren har berott på minskningen i vinteravverkningarna på torvmarker. Nästan 3 600 kilometer gamla skogsvägar grundförbättrades och 826 kilometer nya skogsvägar byggdes.

Avverkningsarealen för år 2008 var 673 000 hektar. 512 000 hektar avverkades i privata skogar och 161 000 hektar i skogsindustrins och statens skogar. Kalavverknings utfördes på 108 000 hektar. Senast gången som kalavverkningsarna var så låga var år 1993. De beståndsvårdande avverkningarna överskred 500 000 hektar.

År 2008 var utgifterna för skogsvårds- och skogsförbättringsarbetena 304 miljoner euro och utgifterna var 37 miljoner euro högre än året innan. Utgifterna är ändå inte helt jämförbara eftersom summan, 13 miljoner euro, som gick till förhandsröjningen vid beståndsvårdande avverkningar var för första gången medtagen i utgifterna år 2008. Utgifterna var 213 miljoner euro för privata skogarnas del, för skogsindustrins del 36 miljoner euro och för de statliga skogarna 55 miljoner euro.

4 Virkesmarknaden och avverkningarna

I Finland förs virkesmarknadsstatistik över inköpta virkesmängder, virkespriser och avverkningar. Virkets inköps- och prisstatistik gäller för privata skogarnas virkeshandel. Avverkningsstatistiken behandlar utöver avverkningarna i privata skogar även avverkningarna i skogsföretagens och statens skogar. På basis av riksskogstaxeringens information om skogstillgångarna beräknas även uppskattningar för avverkningsmöjligheterna i framtiden. Statistiken över lagren av avverkat virke upphörde år 2008.

År 2008 präglades den finska virkesmarknaden av en brant prissänkning på sågvaror och till följd därav minskade inköpsmängderna av timmer. Marknadssituationen för största delen av pappersprodukterna var däremot relativt bra och efterfrågan på massaved var på en hög nivå.

År 2008 köpte skogsindustrin 29,6 miljoner kubikmeter virke från privata skogar. Mängden minskade med 27 % jämfört med året innan då virkeshandeln satte nytt rekord. Timrets inköpsmängder minskade med nästan 50 %, medan massavedens med endast 6 %.

För att förbättra tillgången på virke beslöt regeringen om en tillfällig skattelättnad för virkesförsäljningskomster från förstagallringar under tiden 1 april–31 augusti. Beslutet fick fart på virkesutbudet i slutet av augusti. Under två veckor steg inköpsmängderna

till över 2 miljoner m³ per vecka, vilket är de största veckovisa inköpsmängderna någonsin. I september normaliserades virkeshandeln.

År 2008 sjönk den nominella rotprisnivån i medeltal med 7 % jämfört med året innan. Mest sjönk priserna på gran- och talltimmer (12–14 %) som föregående år också hade stigit mest. Tack vare en bra efterfrågan steg priserna för tall- och björkmassaved med 4–5 %.

I början av år 2009 avstannade efterfrågan även på massaved nästan totalt. Inköpsmängden på virkesmarknaden sjönk under januari–juni till en bottennotering, och stannade på en lägre nivå än under den senaste depressionen i början av 1990-talet.

År 2008 minskade marknadsavverkningarna med 10 % jämfört med rekordåret 2007 till 51,7 miljoner kubikmeter på bark. På grund av att sågvaruproduktionen minskade sjönk timrets avverkningsmängder med 23 % till 21,5 miljoner m³. Avverkningarna av massaved steg däremot till 30,1 miljoner m³, vilket är ett nytt rekord.

Privatskogarnas andel av marknadsavverkningarna var 79 %. Om man även räknar med virkesimporten så utgör privatskogarnas avverkningar 57 % av all anskaffning av industriellt virke i Finland. Avverkningarna var i skogsindustrins och statens skogar lika stora, båda 5,3 miljoner kubikmeter år 2008.

Utöver avverkningarna av industrivirke, så avverkas i Finland årligen ca 5 miljoner kubikmeter virke som används vid uppvärmning av egnahemshus, lantgårdar och fritidshus.

Virkesimporten till Finland (20,3 milj. m³ år 2008) behandlas i kapitel 11 och virket för energiproduktionen i kapitel 9.

Enligt resultaten från den tionde riksskogstaxeringen (2004–2008) och enligt de uppskattningar om avverkningsmöjligheterna som gjorts utgående från resultaten så begränsar inte virkestillgångarna användningen av inhemskt virke. Resultaten visar att trädbeståndets tillväxt är 99,5 miljoner kubikmeter per år (på bark) och den största hållbara avverkningsvolymen för de tio följande åren stiger till 69,7 miljoner kubikmeter per år. Den statistikförda genomsnittliga avverkningsvolymen för åren 1999–2008 var i medeltal 56,5 miljoner kubikmeter per år, d.v.s. 13,2 miljoner kubikmeter mindre än de hållbara avverkningsmöjligheterna. Uppskattningarna om avverkningsmöjligheterna är beräknade utgående från den skogs- och tvinmark som kan användas för virkesproduktion. I beräkningarna har man beaktat de begränsningar som förorsakas av annan markanvändning än virkesproduktion.

5 Drivning och transport av virke

Statistiken över drivning och transport av virke behandlar i huvudsak det råvirke som avverkas och transporteras av skogsindustrin och Forststyrelsen. Statistiken omfattar 87 % av allt avverkat marknadsvirke i Finland. Skogsindustrins och Forststyrelsens avverkningar är så gott som helt mekaniserade, och år 2008 var avverkningarnas mekaniseringsgrad 99 %. År 2008 var avverkningarnas enhetskostnader 16 % högre än under år 2007, d.v.s. 10,56 euro per kubikmeter. Det genomsnittliga antalet skördare som användes av skogsindustrin och Forststyrelsen ökade från föregående år med 30 till 1860. Skogsotraktorernas antal förblev på samma nivå som året innan, 2020 i medeltal.

Statistiken över fjärrtransporterna inkluderar det råvirke som härstammar från marknadsavverkningarna och som transporteras av Metsätehos (skogsindustriologens forskningsorganisation) delägarföretag. Denna virkesmängd sjönk med 11 % till 44 miljoner kubikmeter år 2008. Den huvudsakliga fjärrtransportmetoden i Finland är lastbilstransport direkt från avlägg vid väg till fabrik. På detta sätt transporterades över tre fjärdedelar av det inhemska virket till fabrikena år 2008. Resten transporterades via järnväg eller vattenledes. Biltransport användes även i början av dessa transportsätt.

I medeltal deltog 1 410 virkesbilar i virkestransporterna. Den genomsnittliga fjärrtransportsträckan för det inhemska virket var 158 kilometer. Vid biltransport var transportsträckan i medeltal 106 kilometer, vid järnvägstransport i medeltal 311 kilometer och vid vattentransport i medeltal 303 kilometer. Jämfört med år 2007 förblev biltransporterna på samma nivå medan järnvägs- och vattentransporterna däremot var en aning längre år 2008.

Fjärrtransporten till fabrik för det inhemska virket var 20 % dyrare än under år 2007 och kostade i genomsnitt 7,70 euro per kubikmeter. Transportarbetets (transporterad virkesmängd multiplicerat med transporterade kilometer) genomsnittliga enhetskostnader steg med 14 % jämfört med år 2007. I fråga om de inhemska landsvägstransporterna så stod skogsprodukterna för 16 % av godstrafikens sammanlagda godsmängd, när igen skogsprodukterna stod för en andel på 60 % av godsmängden som transporterades via järnväg.

Mängden importerat virke var 20,3 miljoner kubikmeter. Av importvirket transporterades 37 % via järnväg, 43 % vattenledes och 20 % med virkesbilar. Virket och skogsindustriprodukterna utgjorde 46 % av vikten av alla transporterade exportvaror. De gemensamma transporterna av

virke och skogsindustriprodukter för export (20 milj. ton) sjönk med 10 % jämfört med året innan.

6 Mångbruk

Skogarna har en stor materiell, rekreativ, mental och kulturell betydelse i Finland. Skogarna är också viktiga för t.ex. koldioxidbalansen och bevarandet av den biologiska mångfalden.

Gagnvirket är den ekonomiskt mest betydelsefulla produkten i våra skogar. År 2008 uppgick marknadsavverkningarna till 52 miljoner kubikmeter och rotpriset på det avverkade virket uppgick till 1,7 miljarder euro. Värdet på husbehovsvirket (1 milj. m³) var ungefär 50 miljoner euro. Skogarna är en allt viktigare källa till energi. Värdet på den brännved (10 milj. m³) som användes i småhus eller i värme- och kraftverk var mer än 200 miljoner euro.

Skogen är en mycket viktig miljö för olika rekreativaktiviteter som idkas utomhus, och som landskapsfaktor en källa till mental och socioekonomisk välfärd. Skogarnas användning för rekreation grundar sig i Finland i stort sett på allemansrätten. Tack vare allemansrätten kan man ganska fritt både röra sig i skogarna och plocka vilda bär och svampar. Så gott som alla finländare idkar friluftsliv i naturen t.ex. genom att promenera, plocka bär eller svamp eller genom att jaga. Den vuxna befolkningen i Finland idkar friluftsliv i naturen ungefär 600 miljoner gånger per år. I Finland företar man per år över 14 miljoner naturresor som inkluderar övernattnings och antalet resdagar är under dessa resor sammanlagt 40 miljoner. Man har uppskattat att naturturismen genererar en fjärdedel av hela turismnäringens värdeökning.

I Finland växer det närmare 40 ätbara vilda bärsorter, varav 16 allmänt plockas till föda. Den årliga totala bärsköörden uppskattas till 500–1 000 miljoner kilo, och man skulle kunna ta tillvara upptill 30–40 % av skörden. Under goda bärår plockas det ungefär 50 miljoner kilo lingon och blåbär och av andra bärsorter tillsammans ungefär 10 miljoner kilo. Största delen av bären plockas för eget bruk. År 2008 plockades det ungefär 6 miljoner kilo vilda bär för handeln, vilket var hälften av mängden året innan. Handelssvamp inköptes 0,5 miljoner kilo, vilket var en ökning med två femtedelar jämfört med året innan. Inkomsterna från plockningen av bär och svamp sjönk med 25 % till 11 miljoner euro.

Det finns ungefär 300 000 registrerade jägare i Finland, varav dryga två tredjedelar jagade minst en gång under år 2008. År 2008 fälldes 57 000 älgar och 26 000

vitsvanshjortar. Köttmängden från all hjortdjursjakt tillsammans minskade till 8,8 miljoner kilo, vilket stod för 88 % av allt viltbytte. Köttbyttets värde uppgick till 73 miljoner euro.

Renskötseln är i norra Skandinavien en traditionell och egenartad näringsgren. Renskötselområdet i Finland täcker dryga en tredjedel av hela landarealen och renägarnas antal är cirka 4 800. Under hösten och vintern 2008 slaktades 102 000 renar, och köttproduktionen uppgick till 2,3 miljoner kilo och till ett värde av 15 miljoner euro. Renstammen efter slakt uppgick till ungefär 200 000 renar.

7 Arbetskraften inom skogssektorn

Den positiva utvecklingen på den finska arbetsmarknaden fortsatte under år 2008, även om tillväxten av sysselsättningen avtog mot slutet av året. I den finska ekonomin steg antalet sysselsatta med 2 % jämfört med år 2007, och steg till en alla tiders rekordnivå på 2,53 miljoner personer. Arbetslöshetsgraden för hela ekonomin fortsatte att sjunka till 6 %.

Skogssektorns (d.v.s. skogsbruket och skogsindustrin tillsammans) roll fortsatte att minska under år 2008. Sektorn sysselsatte 83 400 personer, vilket motsvarar 3 % av den totala arbetskraften. Av skogssektorns arbetskraft arbetade 70 % eller 58 600 personer inom skogsindustrin och de övriga 24 800 inom skogsbruket. Den genomsnittliga arbetslöshetsgraden inom hela skogssektorn (5,6 %) var på samma nivå som året innan, och var något lägre än medeltalet för hela ekonomin (6,4 %).

Den nedåtgående trenden berodde till största delen på arbetskraftsnedskärningarna inom skogsindustrin. Däremot har sysselsättningen inom skogsbruket, som redan hade stabiliserat sig i slutet av 1990-talet, ökat marginellt under senaste år. T.o.m. nya arbetsmöjligheter har blivit tillgängliga för skogsarbetarna t.ex. i fråga om skördandet av energived och diverse skogsvårdsarbeten. År 2008 var ungefär två tredjedelar av de anställda inom skogsbruket löntagare (arbetare eller tjänstemän), när igen en tredjedel bestod av företagare och skogsägare involverade i virkesavverkning eller skogsvårdsarbeten i sina egna skogar.

År 2008 sysselsatte skogsindustrin nästan en fjärdedel mindre arbetstagare jämfört med medeltalet under 1990-talet. Jämfört med år 2007 var nedgången i sysselsättningen 7 %. Den finska skogsindustrin genomgår för tillfället stora strukturella förändringar som resulterat i kapacitetsminskningar och följaktligen färre arbetsplatser speciellt inom massa- och pappersindustrin. År

2008 sysselsatte den 27 400 personer, en nedgång på 11 % jämfört med året innan. Inom trävaruindustrin sjönk sysselsättningen med 3 % till 31 200 personer. Inom denna sektor spelar de små och medelstora företagen en betydande roll, speciellt på glesbygden. Nästan hälften av trävaruindustrins arbetskraft sysselsattes av snickeriindustrin som i främsta hand inriktat sig på hemmamarknaderna. Sysselsättningen sjönk dock inom trävaruindustrin med 11 % jämfört med år 2007, den största orsaken var den minskade byggnadsaktiviteten i Finland.

År 2009 steg den genomsnittliga nominella inkomsten för avverkningsarbete med 16 % till 13 euro i timmen. Den motsvarande jämförelsen för skogsindustrin gäller för år 2008. Löntagarnas medeltimlön inom trävaruindustrin var 15 euro och inom massa- och pappersindustrin 20 euro.

Det förekom enbart sju arbetskonflikter inom massa- och pappersindustrin under år 2008. År 2007 sjönk antalet arbetsolycksfall inom skogssektorn marginellt jämfört med året innan. Totalt inträffade 3 700 arbetsolycksfall inom skogssektorn, och mer än två tredjedelar av dessa inom trävaruindustrin. Mätt med olycksfallsfrekvensen så är trävaruindustrin den fjärde farligaste industribranschen i Finland.

8 Virkesförbrukning

År 2008 var virkesförbrukningen i Finland allt som allt 72,8 miljoner kubikmeter. Förbrukningen minskade med 11 % jämfört med en av rekordförbrukningarna som uppnåddes året innan. Förbrukningen år 2008 var den lägsta under de tio senaste åren. Över 90 % av virket, 66,3 miljoner kubikmeter, förbrukades av skogsindustrin. Ungefär 6,5 miljoner kubikmeter råvirke användes vid energiproduktionen i värme- och kraftverk samt i småskalig uppvärmning av bostäder. Virkesförbrukningen i energiproduktionen presenteras mer ingående i kapitel 9 (Energi).

Skogsindustrins råvirkesförbrukning minskade med över 9 miljoner kubikmeter eller 12 % jämfört med året innan. Orsaken var den globala recessionen vilken decimerade efterfrågan på skogsindustriprodukter. Den globala recessionen inverkar speciellt på sågverksindustrin, vars råvirkesförbrukning och produktion av sågade varor minskade med en femtedel. Sågverksindustrins virkesförbrukning uppgick till 22,1 miljoner kubikmeter vilket var nästan 6 miljoner kubikmeter mindre än året innan. Av skogsindustrins branscher konsumerade cellulosaindustrin mest råvirke, 30,3 miljoner kubikmeter (-1.6 milj. m³ jämfört med året innan).

Av de olika virkessortimenten förbrukades mest tallmassaved (15,3 milj. m³) och lövmassaved (12,7 milj. m³). Förbrukningen av inhemskt tall- och grantimmer sjönk i huvudsak på grund av svårigheterna inom sågverksindustrin. Allt som allt sjönk förbrukningen av inhemskt råvirke med 13 % jämfört med rekordvolymen som uppnåddes år 2007 till 51,5 miljoner kubikmeter.

År 2008 var förbrukningen av importvirke 14,7 miljoner kubikmeter, en minskning med 8 % jämfört med året innan. Minskningen berodde till största delen på den minskade förbrukningen av importerad lövmassaved (till största delen björk). Trots detta så stod lövmassaveden för ungefär hälften av den totala användningen av importvirke. I framtiden kommer förbrukningen av importerat råvirke fortsätta att minska, huvudsakligen på grund av de planerade höjningarna av de ryska virkestullarna.

Skogsindustrin använde förutom råvirke även 9,6 miljoner kubikmeter flis och sågspån, vilka uppstår som biprodukter inom såg- och fanerindustrin. Denna råvara förbrukades i huvudsak av den kemiska och mekaniska massaindustrin. Sågverksflis och sågspån stod för ungefär en femtedel av den totala virkesförbrukningen för både den kemiska och mekaniska massaindustrin. Utöver detta så förbrukade pappers- och kartongindustrin år 2008 0,7 milj. ton returfiber som råmaterial (tabell 10.5). Förbrukningen av flis och sågspån för tillverkning av pellets var 0,8 miljoner kubikmeter. Exporten av råvirke uppgick till 1,5 miljoner kubikmeter.

9 Energi

Den totala energiförbrukningen i Finland uppgick år 2008 till 1 407 petajoule (PJ) (preliminära uppgifter). Förbrukningen var fem procent mindre än året innan. Den största orsaken till minskningen var nedgången i industriproduktionen som orsakades av den globala recessionen. Det milda klimatet år 2008 minskade även behovet av uppvärmning.

Den mest betydande energikällan år 2008 var oljeprodukterna, inkluderande även transportsektorns oljeförbrukning. Detta motsvarade ungefär en fjärdedel (352 PJ) av den totala energiförbrukningen. Jämfört med året innan ökade förbrukningen av vattenkraft (+10 PJ) mest och den nådde upp till sin högsta nivå någonsin. Däremot minskade förbrukningen av kol (-50 PJ) och torv (-22 PJ) mest. Elektriciteten som producerades med kol i kondensanläggningar ersattes med vattenkraft. Förbrukningen av torv minskade på grund av att torvupptagningen försvårades under de regniga somrarna 2007 och 2008.

År 2008 stod de träbaserade bränslena för en femtedel (302 PJ) av den totala energiförbrukningen i Finland. De träbaserade bränslena är den näst mest betydande källan av energi efter oljeprodukterna. Finland är ett av Europeiska unionens ledande länder i fråga om utnyttjandet av träenergi. När man sammanställer statistik så indelas de träbaserade bränslena i industriell avfallslut (till största delen svartlut från massaindustrin) och fasta träbränslen. De fasta träbränslena kan indelas i träbränslen som används vid värme- och kraftverk och i brännved som används i småhus (egnahemshus, lantgårdar och fritidshus).

Förbrukningen av träbaserade bränslen var år 2008 på samma nivå som året innan. Avfallsloten stod för nästan hälften av de träbaserade bränslena, 144 petajoule. Förbrukningen minskade något jämfört med år 2007 på grund av minskningen i skogsindustriproduktionen. Skogsindustrin är ändå den största konsumenten av träbaserade bränslen. År 2008 stod de träbaserade bränslena för 75 % av skogsindustrins bränslen.

Förbrukningen av fasta träbränslen uppgick till 153 petajoule eller 21,0 miljoner m³, en ökning på 6 % jämfört med året innan. Av denna mängd använde värme- och kraftverken 99 petajoule eller 14,3 miljoner m³. Förbrukningen av fasta träbränslen ökade med 1,3 miljoner m³, till största delen en följd av den ökade förbrukningen av skogsflis. Däremot sjönk förbrukningen av industrins fasta biprodukter (9,5 miljoner m³) år 2008 till den lägsta nivån under detta årtionde. Förbränningen av bark, som uppgick till 7,1 miljoner m³, överskred all annan förbrukning av biprodukter. Uppvärmningsförbrukningen i småhus är för tillfället 6,7 miljoner m³ trä. Tillsammans med träbränsleförbrukningen i kontorsbyggnader uppgick brännvedens energiinnehåll i denna kategori till 55 petajoule.

Förbrukningen av skogsflis nådde en rekordnivå år 2008. Värme- och kraftverken förbrukade 4,0 miljoner kubikmeter skogsflis år 2007, en och en halv gång så mycket som året innan. Tillsammans med skogsfliset som förbrukades i småhusen steg totalkonsumtionen till 4,7 fastkubikmeter. Finlands mål är att fram till år 2020 öka den årliga användningen av skogsflis till 10–11 miljoner kubikmeter.

10 Skogsindustri

År 2008 sjönk produktionen inom den finska skogsindustrin med 11 % jämfört med året innan. På grund av den allt kraftigare nedgången på exportmarknaden sjönk efterfrågan speciellt på trävaruprodukter påtagligt mot

slutet av år 2008. Detta tvingade industrin till minskade produktionsmängder i form av nedläggningar och kapacitetsnedskärningar. På årsnivå sjönk trävaruindustrins produktionsvolym med 17 %. Nedgången för massa- och pappersindustrin var mindre dramatisk, 8 %. Under den första hälften av år 2009 sjönk skogsindustrins produktion med en fjärdedel jämfört med samma period år 2008.

År 2008 var produktionen av sågade varor 9,8 miljoner m³, en nedgång med en femtedel jämfört med året innan. Produktionen minskade i huvudsak på grund av fallande exportpriser och en minskning i byggnadsaktiviteten både på hemmamarknaden och i Mellanuropa. Den inhemska förbrukningen av sågade varor sjönk med 11 % och uppgick till 4,7 miljoner m³ år 2008. Fanerproduktionen som uppgick till 1,3 miljoner m³ sjönk med en tiondel.

Tillverkningen av papper och kartong uppgick till allt som allt 13,1 miljoner ton, vilket var 8 % lägre än rekordnivån året innan. Av totalproduktionen var tidskrifts- och tidningspapprens andel nästan hälften. Produktionen av dessa sjönk år 2008 med 13 % till 5,9 miljoner ton. För finpapprets del var produktionsminskningen marginell, endast 2 %. År 2008 producerades i Finland allt som allt 7,2 miljoner kemisk massa, vilket var 7 % lägre än året innan. Returfibern står för 6 % av den finska pappers- ja kartongindustrins råvarubehov. Insamlingsgraden uppgick till 62 % av den totala inhemska konsumtionen av papper och kartong, vilket motsvarar 152 kilo per invånare.

Ungefär hälften av de finska skogsföretagens omsättning härstammar från utländska produktionsenheter. År 2008 minskade, i skillnad till de andra viktiga industribranscherna, den inhemska omsättningen för skogsindustrierna med 7 % till 22 miljarder euro. Ungefär 70 % av omsättningen härstammade från massa- och pappersindustrin. De små och medelstora företagen spelar en betydande roll inom trävaruindustrin, och de står för en tredjedel av den totala omsättningen. År 2008 var skogsindustrins andel av hela verkstadsindustrins omsättning endast 14 %, när den i mitten av 1990-talet var en fjärdedel.

Skogsindustrins inhemska investeringar år 2008 steg med 5 % till 0,8 miljarder euro, vilket var det högsta värdet sedan år 2001. Tre fjärdedelar av investeringarna gjordes i massa- och pappersindustrin. De olika delbranschernas lönsamhetsutveckling gick i olika riktning. Inom trävaruindustrin försämrades lönsamheten betydligt, i första hand beroende på den försämrade

avkastningen av affärsverksamheten. Inom massa- och pappersindustrin steg lönsamheten marginellt både i fråga om driftsbidrag och totalresultat. Den positiva utvecklingen berodde i främsta hand på lägre driftskostnader. Driftsbidraget för skogsindustrin som helhet sjönk till 1,2 miljarder euro, vilket motsvarade 5 % av skogsindustrins inhemska omsättning.

År 2007 var de finska växthusgasutsläppen 78,3 miljoner ton (CO₂ ekv.). Utsläppen minskade med 2 % jämfört med år 2006 och överskred med 10 % det mål som överenskommits i Kyoto-protokollet. Skogsindustrins bränslebaserade utsläpp år 2007 var 5,6 miljoner ton, vilket motsvarade 7 % av den totala utsläppsmängden.

II Skogsindustrins utrikeshandel

Virkesimporten till Finland ökade till 20,3 miljoner fastkubikmeter på bark år 2008. Importmängden var den näst största genom tiderna och mängden motsvarade nästan 40 % av det virke som skogsindustrin anskaffade från de inhemska skogarna. Finland har under de senaste åren varit världens tredje största virkesimportör. Till skillnad från importvolymerna är exporten av virke från Finland av ringa betydelse.

12,2 miljoner kubikmeter av importvirket härstammar från Ryssland. Tidigare var Rysslands andel av virkesflödet till Finland 80 %, men andelen har minskat under de två senaste åren och år 2008 var andelen 60 %. Likväl hölls virkesflödet från Ryssland konstant till årsskiftet på grund av hotet om höjda virkestullar som skulle träda i kraft i början av år 2009. Näst och tredje mest virke importeras från Sverige (2,1 milj. m³) och Lettland (1,8 milj. m³). Virkesimporten från Sverige har ökat snabbt, medan Estlands roll som råvirkeskälla igen har minskat.

Det viktigaste virkessortimentet som importeras till Finland är björkmassaved, vars andel av virkesimporten år 2007 var mer än en tredjedel (7,4 milj. m³). Flis (4,1 milj. m³) var det näst viktigaste virkessortimentet som importerades från utlandet. Importen av flis steg med 45 % jämfört med året innan. Importen bestod av 2,0 miljoner kubikmeter timmer och 17,5 miljoner kubikmeter massaved (inkl. flis). Importen bestod till en allt större del av massaved. Importen av virke tryggar i första hand virkesförsörjningen för trämassaindustrin i östra Finland. Realpriserna på importerad massaved var som högst år 2007, men under år 2008 har priserna gradvis sjunkit.

Under år 2009 har nivån på virkesimporten halverats. Den finska skogsindustrin hade stora lager av importerat råvirke och den globala recessionen minskade behovet

av industriellt råvirke. Även om Ryssland sköt upp höjningen av virkestullarna förblev den importerade råvirkesmängden på en låg nivå.

År 2008 sjönk värdet på skogsindustrins export från Finland med 11 % jämfört med föregående år. Värdet på exporten uppgick till 11,4 miljarder euro. Denna export stod för 17 % av värdet av Finlands totala varuexport (65,6 mrd. €). I internationell jämförelse var skogsindustrins andel hög, men den var den lägsta andelen någonsin i Finlands historia. Massa- och pappersindustrins produkter stod för 78 % av skogsindustriprodukternas exportvärde och trävaruindustrins produkter stod för den resterande 22 %. De viktigaste exportprodukterna var tidskriftspapper (2,9 mrd. €) och finpapper (1,9 mrd. €). Huvuddelen av skogsindustriprodukterna som producerades i Finland exporteras. Av pappersproduktionen år 2008 exporterades 91 %, av kartongen 90 %, av de sågade varorna 61 % och av faneren 86 %. För de sågade varorna betalades toppriser under år 2007, men efter det har priserna rasat. Exportprisnivån på papper och kartong sjönk mycket mindre och priserna för dessa förblev på en låg nivå under år 2008. År 2009 fördjupades stagnationen, vilket kraftigt minskade exporten av skogsindustriprodukter.

Finlands varuexport, och speciellt exporten av skogsindustriprodukter, är mycket koncentrerad. Betraktar man de olika produktgrupperna så var exporten mest koncentrerad inom massa-, pappers- och kartongprodukterna, där de fem största företagen stod för 73 % av exporten.

Europeiska unionen (EU27) är det viktigaste marknadsområdet för de finska skogsindustriprodukterna. EU:s andel av skogsindustriprodukternas export var 63 %. Det näst viktigaste marknadsområdet var Asien med en andel på 12 %. Den viktigaste handelspartnern för de finska skogsindustriprodukterna var fortfarande Tyskland. Exporten av skogsindustriprodukter till Tyskland uppgick till ett värde av 2,1 miljarder euro. Tysklands andel av skogsindustriprodukternas totala export var 19 %. Såsom förut var Storbritannien den näst viktigaste handelspartnern för den finska skogsindustrin, med inköp på 1,2 miljarder euro och med en andel på 11 %.

Importen av skogsindustriprodukter är blygsam eftersom importen uppgick till ett värde av 1,6 miljarder euro. De viktigaste produktgrupperna var förädlad papper och förädlad kartong (0,3 mrd. €). 27 % av de importerade skogsindustriprodukterna härstammade från Sverige.

Statistiken över skogsindustrins utrikeshandel baserar sig på den utrikeshandelsinformation som insamlas av Tullstyrelsen i Finland.

12 Skogssektorn i nationalekonomin

Under år 2008 fortsatte nationalekonomin att växa även om regressionen redan märktes av under senare delen av året. Bruttonationalprodukten till nominellt värde steg med 3 % till 185 miljarder euro. Regressionen inverkade på skogssektorn tidigare än på den nationella ekonomin i medeltal. Skogssektorns värdeökning var negativ och sjönk med 18 % till 8,2 mrd. euro, och skogssektorns andel av BNP:n sjönk till 5 %. Skogsbrukets värdeökning uppgick till 3,6 mrd. euro (-7 %), för trävaruindustrin var den 1,2 mrd. euro (-46 %) och för massa- och pappersindustrin 3,4 mrd. euro (-18 %).

Skogssektorns andel av bruttonationalproduktens totala värdeökning var ännu i början av 1980-talet mer än 10 %. Sedan dess har andelen minskat och under 2000-talet har nedgången blivit brantare. Den största orsaken till att andelen minskat är att industrins struktur blivit mångsidigare samt tillväxten speciellt inom elektronik- och metallindustrin. Pappersindustriprodukternas dåliga prisutveckling har under 2000-talet även varit en orsak till att andelen minskat även mer.

År 2008 var privatskogsbrukets nominella försäljningsintäkter 1,6 miljarder euro. De reella intäkterna var 26 % lägre än under rekordåret 2007, men endast 8 % lägre än medeltalet för de senaste fem åren. De sammanlagda bruttoförsäljningsintäkterna för alla ägargrupper var 1,9 miljarder euro (-26 %). De totala investeringarna i virkesproduktionen var 291 miljoner euro, varav 203 miljoner euro investerades i privatskogarna. Privatskogarnas rörelseresultat sjönk till 99 euro per hektar, vilket var 12 euro lägre än medeltalet för de senaste fem åren. Nedgången i rotpriserna, speciellt för barrträdstimmer, sänkte virkesproduktionens avkastning till -9 %.

13 Internationell skogsstatistik

Ungefär 30 % av markytan är globalt sett täckt av skog. Detta motsvarar nästan 4 miljarder hektar skogsmark. De största skogsarealerna finns i Ryssland, Brasilien och Kanada, som tillsammans står för 40 % av världens skogsareal. Den totala virkesvolymen på bark i världens

skogar uppskattas till 434 miljarder kubikmeter, varav en tredjedel finns i Latinamerika. Det största virkesförrådet finns i Brasilien, var virkesvolymen är 81 miljarder kubikmeter. Virkesvolymen i Europa var 108 miljarder kubikmeter, varav 80 miljarder finns i Ryssland. Europeiska Unionens skogsareal är 156 miljoner hektar och virkesvolymen 23 miljarder kubikmeter.

Ungefär 5 % eller 47 miljoner hektar av Europas skogar är för tillfället skyddade. De skyddade skogarna är indelade enligt MCPFE (Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe) - klassificeringen i fyra olika klasser. 27 % av de skyddade arealerna finns inom den Europeiska Unionen. Detta motsvarar 18 % av unionens skogsmarksareal. Av EU-länderna har Tyskland mest skyddade skogar, allt som allt nästan 8 miljoner hektar, d.v.s. 70 % av skogsmarksarealen. Inom Europa är det Ryssland som har de största skyddade arealerna, tillsammans 16 miljoner hektar.

År 2007 avverkades 3,6 miljarder kubikmeter (under bark) råvirke i världen och sågvaruproduktionen var 431 miljoner kubikmeter. Jämfört med året innan ökade avverkningarna av råvirke och sågvaruproduktionen något. Produktionen av träskivor har fortsatt att öka stadigt och nådde år 2007 upp till 266 miljoner kubikmeter. Mängden var 2 % högre än året innan. Produktionen av papper och kartong, 384 miljoner ton, var 2 % större än året innan.

Europeiska unionen är en betydande producent av råvirke och skogsindustriprodukter. EU:s råvirkesproduktion var år 2008 allt som allt 429 miljoner kubikmeter, vilket var 8 % lägre än året innan. Ungefär en fjärdedel av världsproduktionen av sågvaror, 106 miljoner kubikmeter år 2008, producerades inom EU. EU var även världens största producent av träskivor samt papper och kartong. År 2008 var produktionen av träskivor inom EU 64 miljoner kubikmeter och produktionen av papper och kartong 99 miljoner ton.

Skogssektorn sysselsatte år 2006 13,8 miljoner personer i hela världen, vilket motsvarar en andel på 0,4 % av alla sysselsatta. Av hela världens bruttonationalprodukt producerade skogssektorn endast 1 %.

